

Newsletter Prawniczy

Ślązak, Zapiór i Partnerzy Kancelaria
Adwokatów i Radców Prawnych sp. p.

nr 8/2023

- Przepisy służące przeciwdziałaniu przemocy domowej
- Zmiany w prawie karnym - m.in. w zakresie przeprowadzania przesłuchań oraz pouczeń małoletnich
- Nowe regulacje dotyczące połowu ryb w wodach śródlądowych

Zmiany związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej

Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 289)

Wejście w życie: 15 sierpnia 2023 r.

W związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 535) wprowadzono zmiany w Kodeksie postępowania cywilnego, w tym przede wszystkim **rozszerzono zakres przedmiotowy wniosku składanego na formularzu o:**

- zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej lub
- zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.

Celem prawidłowego wykonywania zakazu zbliżania się, **sądy, uwzględniając wniosek o wydanie zakazu wstępu** na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie, **będą zawiadamiać o treści wydanego postanowienia** dyrektora szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, do której uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, osobę zarządzającą obiektem sportowym, do którego uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, lub pracodawcę osoby doznającej przemocy domowej.

Ponadto możliwe będzie **zawiadomienie także innych osób odpowiedzialnych za miejsca, w których osoby doznające przemocy domowej przebywają**, gdy będzie to niezbędne do prawidłowego wykonania postanowienia.

Ustawa wprowadza także zmianę w zakresie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1125 oraz 2023 r. poz. 181, 289, 326 i 403) – wniosek o wydanie zakazu zbliżania się bądź nakaz opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania **nie będzie podlegać opłacie sądowej**.

Zmiany w Kodeksie Karnym oraz w Kodeksie Postępowania Karnego

Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 289)

Wejście w życie: 15 sierpnia 2023 r.

Nowa postać ciężkiego uszczerbku na zdrowiu oraz nowy typ przestępstwa

Do katalogu czynów stanowiących według ustawy karnej przejaw spowodowania tzw. „ciężkiego uszczerbku na zdrowiu” ustawodawca postanowił dodać nową postać czynu tj. **„wycięcia, infibulacji lub innego trwałego i istotnego okaleczenia żeńskiego narządu płciowego”**.

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 156 § 1. k.k.:

Kto powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci:

- 1) *pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia,*
  - 2) *innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej albo znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała,*
  - 3) *wycięcia, infibulacji lub innego trwałego i istotnego okaleczenia żeńskiego narządu płciowego,*
- podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy **od lat 3**.*

Dodatkowo karze podlegać będzie ten, kto w sposób nieuprawniony wpływa na osobę by dokonała w jej organizmie przejawu ciężkiego uszczerbku na zdrowie w postaci wycięcia, infibulacji lub innego trwałego i istotnego okaleczenia żeńskiego narządu płciowego.

W tym celu, po art. 156 k.k. ustawodawca dodał art. 156 a. k.k. o treści:

*§ 1. Kto nakłania inną osobę do spowodowania u niej ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, o którym mowa w art. 156 § 1 pkt 3, podlega karze pozbawienia wolności **do lat 3**.*

*§ 2. Kto przemocą lub groźbą bezprawną zmusza inną osobę do spowodowania u niej ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, o którym mowa w art. 156 § 1 pkt 3, podlega karze pozbawienia wolności **od 3 miesięcy do 5 lat**.*

Przestępstwo doprowadzenia innej osoby do zawarcia małżeństwa lub innego związku

Wprowadzenie przestępstwa tzw. „przymusowego małżeństwa” stanowi wyraz implementacji postanowień art. 37 Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 961 z późn. zm.).

Art. 191b. § 1. *Kto przemocą, groźbą bezprawną lub przez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia doprowadza inną osobę do zawarcia małżeństwa lub związku, który odpowiada małżeństwu w kręgu wyznaniowym lub kulturowym sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności **od 3 miesięcy do 5 lat.***

§ 2. *Tej samej karze podlega kto w celu popełnienia przestępstwa określonego w § 1, używając podstępów lub nadużywając stosunku zależności lub wykorzystując krytyczne położenie, nakłania inną osobę do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.*

Oba czyny są ze sobą ściśle powiązane i dotyczą prawa do swobodnego wyboru małżonka.

Przedmiotem ochrony na gruncie nowowprowadzonego przepisu art. 191b § 1 k.k. jest **wolność rozumiana jako swoboda podjęcia decyzji w zakresie zawarcia związku małżeńskiego lub innego związku**, który odpowiada małżeństwu w kręgu wyznaniowym lub kulturowym osoby zmuszającej.

Z kolei przepis **art. 191b § 2 k.k.** chronić ma przede wszystkim wolność człowieka w zakresie podejmowania decyzji, gdzie chce przebywać i koncentrować swoje życie.

Nowe zasady pouczeń małoletnich w postępowaniu karnym

Artykuł 16 k.p.k. stanowi o zasadzie tzw. **lojalności procesowej** przejawiającej się w bezwzględnej konieczności informowania uczestników postępowania o przysługujących im prawach i obowiązkach.

Co istotne, zasada lojalności procesowej rozciąga się na wszystkie etapy postępowania karnego, a zatem dotyczy zarówno organów postępowania przygotowawczego, jak i sądu. Do tej pory jednak, ustawodawca nie rozróżniał sposobu przekazywania pouczeń i nie dostosowywał ich do indywidualnych cech uczestnika postępowania.

Obecnie, poprzez dodanie § 3 ochronie poddano przede wszystkim jasność i indywidualny dobór komunikatu do potrzeb i możliwości osób nieletnich oraz nieporadnych.

Zgodnie z brzmieniem art. 16 § 3 k.p.k.: *Jeżeli uczestnikiem postępowania jest osoba, która nie ukończyła 18 lat, lub osoba nieporadna, w szczególności ze względu na wiek lub stan zdrowia, **sposób pouczenia powinien być dostosowany do jej wieku, stanu zdrowia i stanu rozwoju umysłowego.***

Zmiany zasad przeprowadzania przesłuchania

Dostrzegając potrzebę dostosowania zagadnień związanych ze sposobem prowadzenia czynności przesłuchania, ustawodawca postanowił dodać uregulowania, które mają zniwelować, bądź przynajmniej ograniczyć, uszczerbek na zdrowiu psychicznym osoby przesłuchiwanej.

W tym celu sformułowano **wytyczne przesłuchiwanie osób niepełnoletnich**, a nadto wprowadzono **zakaz zadawania pytań dotyczących życia seksualnego świadka** (z wyłączeniem przypadków, gdy ww. okoliczność jest istotna dla wyniku sprawy) oraz umożliwiono organom przesłuchującym uchylanie pytań sugerujących odpowiedź, nieistotnych, w tym dotykających sfery seksualnej.

Art. 171.

§ 1. Osobie przesłuchiwanej należy umożliwić **swobodne wypowiedzenie się** w granicach określonych celem danej czynności, a dopiero następnie można zadawać pytania zmierzające do uzupełnienia, wyjaśnienia lub kontroli wypowiedzi.

§ 2. Prawo zadawania pytań mają, oprócz organu przesłuchującego, strony, obrońcy, pełnomocnicy oraz biegli. Pytania zadaje się osobie przesłuchiwanej bezpośrednio, chyba że organ przesłuchujący zarządzi inaczej.

§ 3. Jeżeli osoba przesłuchiwana nie ukończyła 18 lat, czynności z jej udziałem powinny być, w miarę możliwości, przeprowadzone w obecności **przedstawiciela ustawowego**, faktycznego opiekuna lub osoby pełnoletniej wskazanej przez osobę przesłuchiwaną, chyba że dobro postępowania stoi temu na przeszkodzie lub sprzeciwia się temu osoba przesłuchiwana.

§ 4. Nie wolno zadawać pytań sugerujących osobie przesłuchiwanej treść odpowiedzi.

§ 4a. Pytania zadawane świadkowi nie mogą dotyczyć jego życia seksualnego, chyba że jest to niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

§ 5. Niedopuszczalne jest:

- 1) **wpływanie** na wypowiedzi osoby przesłuchiwanej za pomocą przymusu lub groźby bezprawnej;
- 2) **stosowanie hipnozy** albo środków chemicznych lub technicznych wpływających na procesy psychiczne osoby przesłuchiwanej albo mających na celu kontrolę nieświadomych reakcji jej organizmu w związku z przesłuchaniem.

§ 6. Organ przesłuchujący uchyla pytania określone w § 4 lub 4a, jak również pytania nieistotne.

§ 7. Wyjaśnienia, zeznania oraz oświadczenia złożone w warunkach wyłączających swobodę wypowiedzi lub uzyskane wbrew zakazom wymienionym w § 5 nie mogą stanowić dowodu.

Zmiany w zakresie regulacji dotyczących połowu ryb w wodach śródlądowych

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie połowu ryb oraz warunków chowu, hodowli i połowu innych organizmów żyjących w wodzie z dnia 12 listopada 2001 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 2003 z późn. zm.)

uchylone z dniem 26 lipca 2023 r. i **zastępowane przez:**

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków ochrony i połowu ryb w powierzchniowych wodach śródlądowych z dnia 12 lipca 2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1373)

Wejście w życie: 27 lipca 2023 r.

Przedmiotowe rozporządzenie **wprowadza zmiany m.in. w zakresie miejsc, w których możliwe jest uprawianie amatorskiego połowu ryb**, sposobu ustalania wymiarów ochronnych określonych w rozporządzeniu, **listy ryb i raków objętych okresami ochronnymi**, a także listy gatunków nierodzimych, których po złowieniu nie należy wpuszczać do łowiska czy też innych wód.

Zmiany w zakresie regulacji dotyczących kompetencji Ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej, przeprowadzania inspekcji i audytów

Ustawa o bezpieczeństwie morskim z dnia 18 sierpnia 2011 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 515)

Wejście w życie zmian: 9 sierpnia 2023 r.

Zmiany wprowadzone w ustawie dotyczą m.in. zakresu kompetencji przysługujących Ministrowi właściwemu do spraw gospodarki morskiej, delegowania zadań, określenia sposobu przeprowadzania inspekcji i audytów, możliwości zwolnienia statku o wartości historycznej z niektórych wymogów jakie muszą spełniać statki dla uzyskania wpisu do polskiego rejestru okrętowego.

ZASTRZEŻENIE PRAWNE

Newsletter składa się z wykazu wybranych zmian prawa oraz komentarzy. Część zmian może być powtarzana dla poszczególnych dziedzin/działów.

Wykaz zmian prawa, które będą miały miejsce w niniejszym numerze, może być niekompletny z uwagi na fakt, iż część aktów prawnych jest ogłaszana pod koniec miesiąca, a więc jeszcze przed dniem udostępnienia newslettera. Przytoczone orzecznictwo może pochodzić z wcześniejszych miesięcy z uwagi na ich późniejszą publikację.

Zastrzegamy, że informacje zawarte w niniejszym opracowaniu mają charakter ogólny i nie stanowią opinii prawnej. W związku z czym Kancelaria nie ponosi jakiegokolwiek odpowiedzialności za wykorzystanie niniejszych informacji bez uprzedniej konsultacji.

ŚLĄZAK, ZAPIÓR I PARTNERZY

Kancelaria Adwokatów
i Radców Prawnych
spółka partnerska

Modelarska 25
40-142 Katowice
tel. + 48 32 783 88 00

www.kancelaria-szip.pl
kontakt@kancelaria-szip.pl